

Література

1. Бобкова Т. Принципи створення звукового супроводу електронних навчальних словників // Українське мовознавство. – 2004. – № 32-33. – С. 175-178.
2. Загородний Е. С. 8 уровней английского языка. Словарь-самоучитель. – М.: Изд-во Эксмо, 2002.
3. Перебийніс В. І., Рукіна Е. П., Хідекель С. С. Англо-український навчальний словник-мінімум. – К.: Наукова думка, 1995.
4. Перебийніс В. І. Лексикографічне забезпечення навчального процесу з іноземної мови // Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Серія „Філологія”, 1999. – Т. 2. – № 1. – С. 12-19.
5. Перебийніс В. І., Рукіна Е. П., Тіменко Т. В., Хідекель С. С. Англо-український та українсько-англійський словник. – Харків: Фоліо, 2001.
6. Перебийніс В. І., Рукіна Е. П., Хідекель С. С. Англо-український навчальний словник з методичними коментарями та граматичними таблицями. – К.: Вежа, 2002.
7. Суша Т. Н. и др. Лексический минимум по английскому языку как второй специальности с учетом соответствий в немецком и французском языках. – Минск: Высшая школа, 1981.
8. Фалькович М. М. Лексический минимум по английскому языку (для языковых вузов) // Учебн. Пособие для студентов I-IV кк. ин-тов и ф-тов иностр. Языков. – Изд. 2-е. – М.: Высшая школа, 1964.
9. Хідекель С. С. Гроссман Е. Я., Шарапова А. Н. Лексический минимум по английскому языку. – В 2-х ч. – М.: Высшая школа, 1965.
10. Macmillan Essential Dictionary for Learners of English. + CD-ROM, 2003.

Б. Шуневич, к. філол. н., **О. Паплік***

Національний університет „Львівська політехніка” (Львів)

УДК 81'374.322

ПРОЕКТ АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО КОМП'ЮТЕРНОГО СЛОВНИКА З РОБОТОТЕХНІКИ

У статті обґрунтовано актуальність і принципи створення англійсько-українського комп'ютерного словника з робототехніки, проаналізовано лексикографічний досвід у цій галузі, описано способи користування таким словником.

За останні десятиріччя виник цілий ряд нових галузей техніки, зокрема космонавтика, робототехніка та інші. Це зумовило значний ріст термінологічної лексики, а саме: виникнення нових термінів, розширення значень вже наявних, запозичення іншомовних термінів, головним чином з англійської мови. Усі ці терміни повинні бути належним чином зафіксовані в базах даних, словниках.

Донедавна взагалі не існувало фахової літератури з робототехніки українською мовою, оскільки більшість її публікувалася англійською, а в Радянському Союзі – російською мовами.

Останнім часом модернізується українська промисловість, а отже виникає потреба володіти найновішою закордонною інформацією з різних галузей науки й техніки, і в тому числі з робототехніки, а також представляти свій досвід закордонним науковцям.

Укладені в 1980 р. англійсько-російський і англійсько-український частотні словники з робототехніки [7: 117–126], [4: 157–159] базувалися на науково-технічній літературі 1975–1979 рр. Для цього було використано 211 джерел наукової літератури: журнальні статті, матеріали конференцій і патентні описи. В результаті було отримано список термінів обсягом 7 000 лексичних одиниць.

З 1981 року ці словники доповнювалися термінами (до 10 000 л.о.) із опрацьованої англійської літератури [8: 9–10], а також закордонних [9] і виданих в СРСР словників [1] з цієї тематики, обговорювалися на різного рівня конференціях із вітчизняними та закордонними спеціалістами в галузі робототехніки [3: 111–112], [4: 157–159] і детально досліджувалися [6].

У 1987 році вийшов друком словник найчастотніших загальнотехнічних і спеціальних термінів з робототехніки обсягом 2000 лексичних одиниць [5].

Останнім часом „Англійсько-український словник з робототехніки” доповнюється нами за рахунок опрацьованої сучасної науково-технічної літератури з цієї тематики і за допомогою програмного забезпечення укладається як комп'ютерний словник.

* © Б. Шуневич, О. Паплік, 2006

Для укладання словника використовується програмне забезпечення з вільним кодом (open source), а саме PolyDic, версія 1.0, яке укладено під керівництвом Романа Мисака (Національний університет "Львівська політехніка") [2].

Система укладання та перегляду електронних словників PolyDic складається з двох програм: PolyDic Editor – для набирання, форматування та редагування словникових баз даних та PolyDic Viewer – для перегляду електронних словників. Перша версія системи PolyDic є електронним варіантом двомовного або тлумачного термінологічного словника. Програма дає змогу супроводжувати словник з фіксованою базою слів і словосполучень та з одним напрямком перекладу. Усі терміни можна увести із наголосами, що є суттєвим для кращого розуміння перекладу, змісту термінів та їх усного відтворення. Для цього в програму введено спеціальний шрифт із наголосами *PolyDic Sans Serif*.

Центральну частину основного вікна програми PolyDic Editor розділено на дві частини: ліва – перелік усіх термінів словника, права – відповідні терміноstatті (з тлумаченням, перекладом тощо).

Пошук терміна у PolyDic Editor відбувається за першими уведеними літерами в інтерактивному режимі у вікні пошуку. Програма запам'ятовує історію (почерговість) переглянутих статей, в якій зберігається послідовність до десяти переглянутих статей. Особливістю PolyDic та її істотною перевагою над іншими електронними словниками є механізм фільтрів, який можна застосувати до термінів, тексту статей, або до них обох одночасно. Наприклад, можна залишити видимими слова, які починаються на "абр", або слова, що мають закінчення "ан". У статтях, у разі потреби, можна встановити зв'язки з іншими статтями, які можна переглянути просто натиснувши курсором миші по відмітці зв'язку. Переклади або тлумачення можна супроводжувати короткими поясненнями, наприклад, щодо галузі застосування. Пояснення виконано у формі прихованих підказок. Щоб увести словникову базу, розроблено програмний модуль PolyDic Editor, який забезпечує основні інструменти для створення, наповнення та редагування словникових баз.

У програмі PolyDic Editor передбачено можливість набору словникової бази частинами з подальшим злиттям цих частин в єдину базу. Ця функція корисна під час розподілення праці з введення інформації в базу між різними операторами-користувачами.

З використання системи PolyDic 1.0 укладено електронні варіанти двох словників з термінографічної серії *СловоСвіт* "Російсько-український та українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури" (№ 8) та "Російсько-український словник з інженерних технологій" (№ 9), випущено компакт-диски з цими словниками.

Словник призначений для наукових та інженерно-технічних працівників в галузі робототехніки, перекладачів, викладачів, студентів та учнів, а також студентів та учнів середніх навчальних спеціальних закладів.

Література

1. Петров А., Масловский Е. Англо-русский словарь по робототехнике. – М.: Рус. яз., 1989. – 427 с.
2. Система укладання та перегляду електронних словників PolyDic v.1.0 (www.lp.lviv.ua)
3. Шуневич Б. Англо-русский словарь по робототехнике. Пути его пополнения новой терминологией // Тез. докл. Всесоюзной н/т конф. «Робототехнические системы в текстильной и легкой промышленности», Ленинград, 1984. – С. 111–112.
4. Шуневич Б. Англо-український словник з робототехніки // Тези 1-ої міжн. конф. «Проблеми української науково-технічної термінології», Львів, 1992. – С. 157–159.
5. Шуневич Б. Методическая разработка и учебные задания для чтения текстов по робототехнике, ЛПИ им. Герцена, Ленинград, 1987. – 70 с.
6. Шуневич Б. Структурные и функциональные характеристики английской терминологии по робототехнике. Дис. ... к.филол.н. – Львов, ЛДУ, 1991. – 532 с.
7. Шуневич Б. Частотный англо-русский словарь по робототехнике // Учен. зап. Тарт. ун-та. Тарту, 1985, вып. 711. – С. 117–126.
8. Шуневич Б., Тихомирова В. Рекомендательный перевод с английского языка новых терминов // Экспресс-информация, серия «Иностранная техника и экономика средств связи». – М., 1987. – Вып. 14. – С. 9–10.
9. Robotertechnik: English-Deutsch-Französisch-Russisch. – Berlin: VEB Verlag Technik, 1986. – 273 s. (близько 7000 термінів)